

KAMU SAĞLIĞINA KARŞI İŞLENEN SUÇLAR (TCK m. 185, 186, 187)

Yard. Doç. Dr. Mustafa Özen*

ÖZET

Kamu sağlığına karşı işlenen suçlar başlığı altında, üç ayrı suç tipi incelenmektedir. Bu suç tipleri; Zehirli madde katma (TCK m. 185), Bozulmuş ve Değiştirilmiş Gıda veya İlaçların Ticareti (TCK m. 186) ve Kişilerin Hayatını ve Sağlığını Tehlikeye Sokacak Biçimde İlaç Yapma Veya Satma (TCK m. 186) suçlarıdır. Bu suçlar incelenirken, 765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu'ndaki düzenlemeler dikkate alınarak aralarındaki farklılıklara değinilmektedir. Ayrıca, bu suçlara ilişkin öngörülen yaptırımlar ve ceza muhakemesine ilişkin hükümler de incelenmektedir.

Anahtar Kelime: Besin maddesi, İçilecek Su, İçeriği değiştirilmiş gıda, bozulmuş gıda, ilaç.

Giriş

Kamu sağlığına ilişkin işlenen suçlar, genel anlamda öğreti ve yargı kararlarına ilişkin eserlerde fazla yer almamaktadırlar. Ancak bu durum, kamu sağlığına ilişkin işlenen suçların önemsiz olduğu anlamına gelmemektedir.

Kamu sağlığı, gerek nüfustaki artış ve gerekse de bu artışa bağlı olarak kamuya arz edilen gıda ürünlerindeki çeşitlilik ve artış giddikçe önem kazanmaktadır. Kamunun ihtiyacını karşılamaya yönelik hem çeşitli hem de hızlı gıda üretimi, işin özü gereği hem bu ürünlerin sağlık kalitesi hem de bu sağlık kalitesinin denetimde güçlülere yol açabilmektedir.

Günümüzde basın yayın organlarının bu konuya duyarlılıkları sayesinde bazı büyük gıda sorunları toplumun dikkatine sunulabilmektedir. Bu bağlamda, genetiği değiştirilmiş ürünler, toplumun benimsemediği bazı hayvanların (at, eşek) kesilerek piyasaya sürülmesi, sağlıksız ortamlarda üretilen şekerleme (baklava, pasta) ve ekmekler ilk akla gelebilen örnekler olarak gösterilebilir. Bu tür ürünlerin, günümüz dünyasının belki de en önemli hastalıklarının başında gelen kansere neden (kanserojen madde içermesi) olabileceği uzmanlar tarafından dile getirilmektedir.

---

* Yard. Doç. Dr. Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

Yukarıda kısaca ifade edildiği gibi, gıda ürünlerinin hem üretiminde hem de kamuya arz edilmesinde denetim çok önem taşımaktadır. Ancak bu denetim, tek başına yeterli değildir. Çünkü, bu denetim idari bir önlemdir. İdari önlemin yanında adli önlem de gerekmektedir. Çünkü, idari önleme rağmen veya idari önlemin yetersiz kalması nedeniyle usulüne aykırı gerçekleştirilen ürünlerin kamunun kullanımına sunulmasının cezai yaptırım altına alınması gerekir. Biz bu çalışmamızda, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda (YTCK) kamunun sağlığına karşı işlenen suçlar başlığı altında düzenlenen bazı suç tiplerini inceleyeceğiz.

ZEHİRLİ MADDE KATMA SUÇU (TCK m. 185)

Zehirli madde katma suçu, TCK'nun 185. Maddesinde, '(1) İçilecek sulara veya yenilecek veya içilecek veya kullanılacak veya tüketilecek her çeşit besin veya şeylere zehir katarak veya başka suretlerle bunları bozarak kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye düşüren kimseye iki yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası verilir. (2) Yukarıdaki fıkra da belirtilen fiillerin dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olarak işlenmesi halinde, üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur' şeklinde düzenlenmiştir.

A – Korunan Hukuki Değer

Zehirli madde kaçma suçunda korunan hukuki değer, kamunun sağlığıdır. Çünkü, maddenin kenar başlığı, 'Kamunun sağlığına karşı işlenen suçlar'dır. Zehirli madde kaçma suçu, Kamunun sağlığına karşı işlenen suçlardan birini oluşturmaktadır. Bu nedenle, somut bir kişi değil, genel olarak bütün kamunun ya da toplumun sağlığı korunmaktadır.

B - Suçun Unsurları

Suçun unsurları konusunda öğretilerde görüş birliği bulunmamaktadır. Biz bu çalışmamızda, çalışmamızın konusuyla doğrudan bir ilişkisi bulunmadığı için bu konudaki tartışmalara girmeyeceğiz¹

¹ Öğretilerde bazı yazarlar suçun unsurlarını; Maddi unsur (hareket – netice – nedensellik bağı), Manevi unsur (kast – taksir), Hukuka aykırılık şeklinde kabul etmektedir. TOROSLU, Nevzat; Ceza Hukuku Genel Kısım, Ankara, 2005, s. 111 vd.; Bazı yazarlar, Maddi unsur (hareket – netice – suçun konusu), Manevi unsur (kast – taksir) ve Hukuka aykırılık unsuru şeklinde kabul etmektedir. SOYASLAN, Doğan; Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2005, s. 221vd.; Bazı yazarlar, Tipiklik, Maddi unsur (hareket – netice – nedensellik bağı), Hukuka aykırılık, Kusurluluk (kast – taksir) şeklinde kabul etmektedirler.; CENTEL, Nur/ZAFER, Hamide/ÇAKMUT, Özlem Yenerer; Türk Ceza Hukukuna Giriş, İstanbul, 2005, s. 231 vd.; Bazı yazarlar, Tipiklik, Maddi unsur (hareket – netice – nedensellik bağı), Manevi unsur (kast – taksir), Hukuka aykırılık şeklinde kabul etmektedirler. ÖZTÜRK, Bahri/ERDEM, Mustafa Ruhan; Ceza Hukuku, Ankara, 2005, s. 37 vd.; Bazı yazarlar, Tipiklik, Maddi unsur (hareket – netice – nedensellik bağı), Manevi unsur (kast – taksir), Hukuka aykırılık şeklinde kabul etmektedir. HAKERİ, Hakan; Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2009, s. 115 vd. Bazı yazarlar, Fiil/Maddi unsur (Hareket – Netice Nedensellik bağı), Hukuka uygunluk nedenleri, Kusurluluk (kast, taksir) şeklinde kabul etmektedirler. HAFIZOĞULLARI, Zeki/ÖZEN, Muharrem; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2010, s. 193 vd.; ARTUK, Mehmet Emin/GÖKCEN, Ahmet/YENİDÜNYA, A. Caner; Ceza Hukuku Genel Hükümler I, Ankara, 2006, s. 411 vd.; Bazı yazarlar, Maddi unsur (hareket – netice – nedensellik bağı – fail – mağdur – suçun konusu), Manevi unsur (kast – taksir) ve Hukuka

1) Maddi Unsuru

İçilecek Sulara Veya Yenilecek Veya İçilecek Veya Kullanılacak Veya Tüketilecek Her Çeşit Besin Veya Şeylere Zehir Katmak Veya Başka Suretlerle Bunları Bozmak

İçilecek Sulara Zehir Katmak Veya Başka Suretlerle Bunları Bozmak

Kanunda geçen, 'Kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye düşüren' ifadesi, bu suçun somut tehlike suçu olduğunu göstermektedir². Nitekim bu husus, madde gerekmesinde de, açıkça anlaşılacağı üzere, fiil somut bir tehlike suçudur. Madde metninde tanımlanan fiillerin işlenmesiyle, kişilerin hayatının ve sağlığının tehlikeye düşürülmesi gerekir' şeklinde ifade edilmiştir.

Önemle belirtmek gerekir ki, madde başlığı ile içeriği tam anlamıyla uyum içinde bulunmamaktadır. Çünkü, maddenin başlığı 'Zehirli madde katma' şeklindedir. Oysa, madde sadece zehirli madde katma değil, besin maddeleri veya şeylerin bozulması suç olarak düzenlenmiştir. Yine, maddede yer alan 'şeylere' kelimesi, muğlak bir ifadedir. Bu nedenle de, kanunilik ilkesinin bir unsuru olan 'açık ve seçiklik' ilkesine uyduğu söylenemez.

Bu fıkra hükmünde yer alan suç, seçimlik hareketli bir suçtur. Çünkü, kanun maddesinde suçun maddi unsuru; 'zehir katarak veya başka suretlerle bozarak' şeklinde birden çok fiil ile işlenebileceği belirtilmiştir. Bu nedenle bu suç, seçimlik olarak belirtilmiş olan maddi unsurlardan birinin gerçekleşmesiyle oluşur. Ancak, her ikisinin gerçekleşmesi de mümkündür. Fakat bu durumda iki ayrı suç değil, tek suç oluşacaktır³. 765 Sayılı mülga Türk Ceza Kanunu'nda (ETCK) bu suç bağlı hareketli bir suç olarak düzenlenmişti⁴. Bu suç serbest hareketli bir suçtur. Suçun maddi unsuru çok değişik şekillerde gerçekleşebilir⁵.

Zehir; organizmaya girince yaşamı bozan ve hatta öldüren maddedir⁶.

aykırılık unsuru şeklinde kabul etmektedir. ÖZGENÇ, İzzet; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2006, s. 153 vd. Bazı yazarlar, Tipiklik ve Hukuka aykırılık olarak görmekte ve tipikliği maddi (Fail, Mağdur, Hareket, Netice, Nedensellik Bağı) ve Manevi (Kast, Taksir) şeklinde kabul etmektedirler. KOCA, Mahmut/ÜZÜLMEZ, İlhan; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2009, s. 144 vd.; Bazı yazarlar, Tipiklik (Fiil (hareket, Netice, Nedensellik Bağı), Hukuka aykırılık, Kusurluluk (Kast, Taksir) şeklinde kabul etmektedir. DEMİRBAŞ, Timur; Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2006, s. 193 vd.; Bazı yazarlar, Tipiklik, Hukuka aykırılık ve Kusurluluk şeklinde kabul etmektedir. ÖZBEK, Veli Özer/KANBUR, Nihat; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2010, s. 195 vd.

² SANTORO, Arturo; Manuale di diritto penale, Parte Speciale I, Torino, 1965, s. 104.

³ ARTUK/GÖKCEN/YENİDÜNYA; (2006), s. 423.; CENTEL/ZAFER/ÇAKMUT; (2005), s. 258.; DEMİRBAŞ; (2006), s. 218.; ÖZTÜRK/ERDEM; (2005), s. 49.; HAKERİ; (2009), s. 133.; ÖZGENÇ; (2006), s. 159.; ÖZBEK/KANBUR; (2010), s. 211.; KOCA/ÜZÜLMEZ; (2009), s. 153.

⁴ ERMAN, Sahir/ÖZEK, Çetin; Ceza Hukuku Özel Bölüm, Kamunun Selametine Karşı İşlenen Suçlar (TCK m. 369 - 413), İstanbul, 1995, s. 182.

⁵ ANTOLISEI, Francesco; Manuale di diritto penale, Parte Speciale II, Milano, 1957, s. 429.; SANTORO; Arturo, Manuale di diritto penale, Parte Speciale I, Torino, 1965, s. 101.

⁶ YILMAZ, Ejder; Hukuk Sözlüğü, 9. Baskı, Ankara, 2005, s. 1360.

Zehir katmak; içilecek suyun içine zehiri karıştırmaktır. Yani, içilecek suyun zehirin katılması ile doğal yapısının bozulup, insan sağlığı için olumsuz nitelik göstermesi anlamına gelir.

Bozmak, suyun doğal yapısını, içmeye uygun şeklini olumsuz anlamda (sağlığı bozacak nitelikte) değiştirmek anlamına gelir⁷.

Kanunda içilecek sular ifadesine yer verilmiştir. Bu nedenle içmeye elverişli olmayan sular (kullanıma veya sulamaya elverişli sular) bu madde kapsamında değildir. Bu nedenle, içecek nitelikte olmayan sulara yönelik gerçekleştirilen zehir katma veya bozma fiilleri suç teşkil etmeyecektir⁸.

765 sayılı ETCK döneminde Erman/Özek'e göre, suç teşkil eden fiillerin içecek sulara yönelik olması, isabetli değildir. Çünkü, su sadece içme amaçlı kullanılmamaktadır. Bu nedenle, yemek, çay ve kahve yapımında da kullanılabilir⁹. 5237 sayılı YTCK Kanunu açısından bakıldığında, Kanunda 'içilecek... her çeşit besin veya şey' ifadesine yer verilmiştir. Kanunda geçen içilecek besin veya şey ifadesinde; çay, kahve, içki ve diğer su eklenerek içilen besin veya şeylerdeki suyun içilecek su kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceği önem taşımaktadır. Bize göre, bu tür içecek besin veya şeyler eklenen (katılan) suların içecek niteliğe sahip olmayan su olması mümkün gözükmemektedir. Dolayısıyla, bu suç oluşacaktır.

Hayvanların içeceği sulara zehir katmak veya bu suları bozmak bu suçu oluşturmaz. Çünkü, hem kanun maddesinin kenar başlığı (Kamunun sağlığına karşı suçlar) hem de kamu maddesinde geçen 'Kişiler' ifadesi, bu suçun mağdurun insan olacağı açıktır.

Dere, çay, ırmak gibi akarsulara zehir katılması halinde bu suçun oluşmayacağı söylenebilir. Ancak, halkın söz konusu akarsuları sıklıkla içme amaçlı kullandığı bilinmekte ise, bu suç oluşabilecektir. Ancak her durumda, bu fiil çevrenin kasten kirletilmesi suçunu oluşturacaktır.

İçilecek suyun niteliği (mema suyu, maden suyu, ücretli, ücretsiz, kaçak açılan kuyu suyu, tahlil edilmiş veya edilmemiş su) olmasının bir önemi bulunmamaktadır¹⁰.

Kişinin kendi içeceği suya zehir katması ihtimalli olarak değerlendirilebilir. Eğer, örneğin bir kişi kendine ait içme suyu kuyusu veya içme suyu havuzuna başkalarının izinsiz kullanmasını önlemek için zehir katarsa, bu suç oluşacaktır¹¹. Ancak, sadece kendisinin içeceği suya zehir katması bu suçu oluşturmaz. Halkın içebileceği kuyu veya havuza zehir katılması başlı başına bu suçu oluşturmaktadır. Çünkü, bu suç somut tehlike suçudur. Bu fiil neticesinde, başka kişilerin bu zehirlenmiş suyu içmeleri neticesinde ölüm veya

⁷ SANTORO; s. 103.

⁸ BAKICI, Sedat; Gıda maddelerine ilişkin suçlar, Ankara, 1999, s. 70, 71.

⁹ ERMAN/ÖZEK; Ceza Hukuku Özel Bölüm, s. 178. Yazarlara göre, içmenin amacı dışında kullanılan ve fakat gıda maddelerinin yapımında kullanılan sulara zehir katmak veya bu suları bozmak bu suçu oluşturmayacaktır. Bize göre, besin maddelerinin her türlüünde kullanılan su, içecek niteliğe sahip olması gerekir. Bu nedenle, bu suç oluşmalıdır.

¹⁰ ERMAN/ÖZEK; Ceza Hukuku Özel Bölüm, s. 178.

¹¹ ERMAN/ÖZEK; Ceza Hukuku Özel Bölüm, s. 178.

yaralama meydana gelirse, ayrıca bu suçlardan da kast veya taksirine göre sorumluluk doğacaktır.

Suçun oluşması için katılan zehirin niteliğı ve miktarı önemli değildir. Bu nedenle, böcek ilacı, hayvan ilacı gibi zehir olarak kabul edilebilen her türlü madde bu kapsamdadır. Yine, katılan zehirin insanı öldürmeye yetecek miktarda olup olmaması, hatta yaralamaya elverişli olup olmamasının bir önemi bulunmamaktadır.

İçkilere metil alkol katmak veya mayalanması için gerekli miktardan az veya çok bekletmek ya da usulüne uygun işlemlerden geçirmeyerek bozuk alkol üretmek, içilecek şeyleri bozmak anlamına gelecektir.

Yenilecek Veya İçilecek Veya Kullanılacak Veya Tüketilecek Her Çeşit Besin Veya Şeylere Zehir Katmak Veya Başka Suretlerle Bunları Bozmak

Yenilecek veya içilecek veya kullanılacak veya tüketilecek her çeşit besin veya şeyler, insanların içme veya yemek şeklinde gıda amaçlı olarak kullandığı her türlü gıda maddelerini (içilen veya yenilen) ifade eder¹². İlaçlar her çeşit besin kapsamında değerlendirilemez. Çünkü, bozulmuş ilaç üretimi TCK'nun 187. maddesinde ayrıca düzenlenmiştir¹³.

Burada, üzerinde durulması gereken önemli bir husus bulunmaktadır. Bu husus; 765 Sayılı ETCK olmayan ve fakat 5237 sayılı TCK'nun 185. maddesinde kabul edilen, 'şeylere' kelimesidir. Bu maddede yer alan 'her çeşit besin' ifadesinden sonra veya bağlacı ile birlikte düzenlenen 'şeylere' kelimesinin ne anlama geldiğinin belirlenmesi gerekmektedir. 765 Sayılı ETCK döneminde Erman/Özek'e göre, beslenme ya da vücudun gıda ihtiyacını giderme amacı taşımayan; sakız, diş macunu, çocuk emziğı her çeşit besin kapsamında değerlendirilemezdi¹⁴. Ancak, 5237 sayılı TCK'nun 185. maddesinde 'şeylere' kelimesine yer verildiğı görülmektedir. Bize göre, 'şeylere' kelimesi, her çeşit besin ifadesinden sonra ve veya bağlacı ile birlikte kullanıldığı dikkate alındığında, doğrudan besleyici olmamakla beraber yan besleyici veya tat verici yan besin ürünlerini ifade etmektedir. Bu nedenle, sakız, diş macunu gibi ürünler artık bu kapsamda değerlendirilmelidir. Bu nedenle, 5237 sayılı TCK'nun 185. maddesinde 'şeylere' kelimesine yer vererek 765 Sayılı ETCK'nun 394. maddesine göre maddenin uygulama alanını genişletmiştir.

Tütün, besin maddesi olarak kabul edilemez. Ancak, yan besleyici madde kabul edilebilir. Yani, kanun maddesinde geçen 'şeylere' kelimesi içinde değerlendirilebilir. Bu nedenle, içine zehir katılmış veya bozulmuş tütünlerin sayılması bu madde içinde düşünülebilir.

Zehirli oyuncaklar ya da insan sağığına bozucu nitelik taşıyan (uzak doğudan ithal edilen oyuncak veya bu kapsamda değerlendirilebilecek malzemeler) besin değildir. Yine, bu tür malzemeler kanun maddesinde geçen 'şeylere' kelimesi içinde de değerlendirilemezler.

Yenilecek veya içilecek veya kullanılacak veya tüketilecek her çeşit besin veya şeylere zehir katmak veya başka suretle bunları bozmak fiilleri farklı şe-

¹² BAKICI; s. 71.

¹³ ERMAN/ÖZEK, *Ceza Hukuku Özel Bölüm*, s. 180.

¹⁴ ERMAN/ÖZEK, *Ceza Hukuku Özel Bölüm*, s. 180.

killerde gerçekleştirilebilir. Örneğin zehir, bu ürünlerin üretimine başlamadan önce üretimindeki katkı maddelerine katılabileceği gibi, üretim esnasında ve üretimden sonra ve fakat tüketimden önce de katılabilir. Burada önemli olan zehir katma fiilinin; içilme, kullanma veya tüketilme şeklinde gerçekleşecek olan genel anlamda tüketime sunulmadan önce tamamlanmış olmasıdır¹⁵. Zehirin niteliği ve miktarı suçun oluşmasında engel teşkil etmez. Yine zehirin katılış şekli, yeri ve zamanı suçun oluşmasında engel teşkil etmez.

Yenilecek veya içilecek veya kullanılacak veya tüketilecek her çeşit besin veya şeyleri başka suretle bozmak fiili de farklı şekillerde işlenebilir. Bozma zehir katmadan farklıdır. Çünkü, zehir katmada katılan madde başlı başına zehir niteliğine sahiptir. Bozmada ise, besin maddesinin doğal yapısı bozulmaktadır. Bu doğal yapı zaman içinde (gerekli saklama koşullarında saklanmadığı vb) gerçekleşen mikro organizmadaki meydana gelen değişikliklerle bozulabileceği gibi, zehir niteliğine sahip olmayan ve fakat besinin yapısal özelliği ile uyuşmayan bir katkı maddesiyle de bozulabilir. Yargıtay, içme suyunun içine köpek ölüsü atılmasını suyun bozulması olarak kabul etmiştir¹⁶. Ancak, bozulan bir besin maddesi kişileri zehirleyebilir. Bozma fiilinin şekli, yeri ve zamanı suçun oluşmasında engel teşkil etmez. Ancak, suçun oluşması bakımından önem taşıyabilir. Yani, besin maddesini bozmak için yapılan fiil, etkisini belirli bir zaman sonra gerçekleştirebilir. Bu gibi durumlarda suç, bozulmanın gerçekleştiği anda gerçekleşir.

Bu suçun oluşabilmesi için, yenilecek veya içilecek veya kullanılacak veya tüketilecek her çeşit besin veya şeyleri tüketime hazır hale gelmiş olması gerekir¹⁷. Bu nedenle, daha hazırlanma aşamasında ise teşebbüsten bahsedilebilirse de, suçun oluştuğundan bahsedilemez.

Bozma fiili konusunda özellikle, besin maddelerinin süresinin geçmesi önem taşımaktadır. Bu durumla, günlük yaşamda çok sık karşılaşılmaktadır. Kullanım süresi geçen yenilecek veya içilecek veya kullanılacak veya tüketilecek her çeşit besin veya şeylerin satılması bu kapsamda değerlendirilmelidir. Kullanım süresi geçen yenilecek veya içilecek veya kullanılacak veya tüketilecek her çeşit besin veya şeylerin satılmasında kast varsa TCK'nun 185. maddesinin 1. fıkrası, taksir varsa TCK'nun 185. maddesinin 1. fıkrasındaki suç oluşacaktır.

Burada, genetiği değiştirilmiş gıdalar üzerinde de durulmalıdır. Genetiği değiştirilmiş gıdalar, doğrudan ve kısa süre içinde kişi sağlığı üzerinde olumsuz sonuçlar meydana getirmemektedir. Ancak, dolaylı olarak ve uzun sürede insan sağlığı üzerinde sağlığı bozacak (kansere neden olma, kısırlığa neden olma ve bilinmeyen birçok hastalığa doğrudan veya dolaylı ya da tetikleyici etkiye sahip olma gibi) bir etkiye sahip olup olmadığı konusunda bu konunun uzmanları arasında görüş birliği bulunmamakla beraber, ağırlıkta olan kanaatin kişi sağlığını olumsuz yönde etkileyeceği yönündedir. Genetiği değiştirilmiş

¹⁵ ANTOLISEİ; s. 429.

¹⁶ Halkın suyunu içtikleri kuyuya köpek ölüsü atmak suretiyle bozarak kamunun sağlığını tehlikeye düşürme eyleminin TCY.nın 394. maddesine uygun suç oluşturduğunun gözetilmemesi, YAŞAR, Osman; Gıda maddelerine ilişkin suçlar ve gıda mevzuatı, Ankara, 1995, s. 1.

¹⁷ ANTOLISEİ; s. 429.; ERMAN/ÖZEK, Ceza Hukuku Özel Bölüm, s. 179.

gıdaların insan sağlığı üzerinde doğrudan ve kısa süre içinde etkisini göstermemesi ve uzun vadede ne gibi etkiler doğurduğu nedensellik bağına ilişkin sorunları beraberinde getireceği için, bu konuda kesin bir yargıya varmak zordur. Ancak, değiştirilmiş gıdaların insan sağlığı üzerinde olumsuz etkiye sahip olduğu kanıtlanması halinde bu tür gıdalar bu suç kapsamında değerlendirilebilecektir.

Bu suçun oluşabilmesi için, içine zehir katılmış veya bozulmuş yenilecek veya içilecek veya kullanılacak veya tüketilecek her çeşit besin veya şeylerin halka (topluma) sunulmuş (arz edilmiş) olmasının gerekip gerekmediği üzerinde durulmalıdır. 765 sayılı mülga TCK ile 5237 sayılı TCK'nun konuya ilişkin düzenlenmesinde terim farklılığı bulunmaktadır. 765 sayılı ETCK'nun 394. maddesinde, 'umumun sıhhatini tehlikeye düşürme' ifadesine yer verilmişken 5237 sayılı TCK'nun 185. maddesinde, 'kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye düşürme' ifadesine yer verilmiştir.

Umum (halk/toplum/kamuoyu) ile kişiler ifadesi bazen aynı anlama gelebilirken bazen gelmeyebilir. Kişiler kelimesi, belirsiz sayıda kişi şeklinde anlaşılabilir. Bu durumda, umum kelimesi ile aynı anlama gelir. Ancak kişiler kelimesi, birden çok fakat belirli sayıda kişi şeklinde de anlaşılabilir. Bu durumda ise, umum kelimesi ile aynı anlama gelmez. 765 Sayılı ETCK döneminde Erman/Özek'e göre, suçun oluşabilmesi için, içine zehir katılmış veya bozulmuş yenilecek veya içilecek veya kullanılacak veya tüketilecek her çeşit besin veya şeylerin topluma sunulmuş olması gerekmektedir. Bu nedenle, belirli sayıda kişilerin tüketmesine sunulması, bu suçu oluşturmazdı. Ancak, kasten insan öldürme veya yaralama suçunu oluştururdu¹⁸. Bize göre, 5237 sayılı TCK'nun 185. maddesindeki düzenlemede, suçun oluşması için içine zehir katılmış veya bozulmuş yenilecek veya içilecek veya kullanılacak veya tüketilecek her çeşit besin veya şeylerin mutlaka halka sunulmuş olması istenmemektedir. Bu nedenle, belirli sayıda kişilerin tüketimine sunulan (eve çağrılan veya sayısı belirli olan toplantı, parti, kokteyl gibi toplantılarda sunulan bu tür besin maddelerinde de bu suç oluşmalıdır. Ancak, tek bir kişi hedef alınarak bu fiil gerçekleştirilirse, meydana gelen neticeye göre kasten yaralama veya öldürme suçu olacaktır. Nitekim Yargıtay da aynı yönde karar vermiştir¹⁹.

İçilecek Sulara Veya Yenilecek Veya İçilecek Veya Kullanılacak Veya Tüketilecek Her Çeşit Besin Veya Şeylere 'Dikkat Ve Özen Yükümlülüğüne Aykırı Olarak' Zehir Katmak Veya Başka Suretlerle Bunları Bozmak

TCK'nun 185. maddesinin 2. fıkrasında, zehirli madde katma suçunun taksirle işleniş şekli düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile, kanun koyucunun özel hükümler kısmındaki bazı suç tiplerinde olduğu gibi, suçun kastlı şekli ile taksirli şeklini ayrı maddelerde düzenle şeklinden vazgeçmiştir. Ayrıca, TCK'nun 185. maddesinin 2. fıkrasında, bu suçun taksirle işlenmesi halinde

¹⁸ ERMAN/ÖZEK, Ceza Hukuku Özel Bölüm, s. 179.

¹⁹ Sanığın aralarındaki mevcut dargınlık nedeniyle mağdurun içtiği çayın içine insan pisliği kattığı anlaşılmış ise de, bu fiil işleniş özelliğine göre halka karşı işlenmiş olması söz konusu olmadığından, eylemin TCK'nun 456. maddesinde (YCK m. 86) yaptırıma bağlanan şahsın sıhhatini ihlal olarak değerlendirilmesi gerektiğinin gözetilmemiş olması, YAŞAR, s. 2.

‘üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur’ hükmüne yer verilmekle, bu suçun taksirle işlenmesi cezada indirim nedeni olarak kabul edilmiştir. Başka bir ifadeyle, suçun manevi unsurundan birini oluşturan taksir, cezayı azaltan nitelikli hal olarak kabul edilmiştir. Yani, suçun manevi unsuru, cezayı azaltan nitelikli hal olarak kabul edilmiştir.

TCK'nun 185. maddesinin 2. fıkrasındaki düzenleme 765 sayılı ETCK'nda bulunmamaktaydı.

2) Manevi Unsuru

TCK'nun 185. maddesinin 1. fıkrasında düzenlenen suç, kasten işlenebilir²⁰. Buradaki kast, hem doğrudan hem de olası kastı içerir. Bu suçta özel kast aranmamıştır²¹.

TCK'nun 185. maddesinin 2. fıkrasında düzenlenen suç, taksirle işlenebilir. Taksir, bilinçsiz olabileceği gibi bilinçli de olabilir.

3) Hukuka Uygunluk Nedenlerinin Bulunmaması

Bu suç bakımından hukuka uygunluk nedenleri mümkün gözükmemektedir. Savaş zamanında düşman askerlerini öldürmek amacıyla içme sularına zehir katılması meşru savunma kapsamında düşünülse de, savaş hukukun gerektirdiği bazı yükümlülükler (zehir veya bakteriyolojik silahların kullanılmasının yasaklanması) gereği, bu şekilde meşru savunma mümkün gözükmemektedir²². Ancak, besin maddelerinin bozulması, meşru savunma kapsamında düşünülebilir.

C – Fail

TCK'nun 185. maddesinin 1. fıkrasında ‘kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye düşüren kimseye’ ifadesine yer verilmiştir. Bu düzenlemeye göre, bu suçun faili herkes olabilir²³. Bu nedenle bu suç özgü suç değildir. Eğer bu suçun faili kamu görevlisi olursa, verilecek cezada artırım uygulanmayacaktır.

Tüzel kişiler, fail olamayacağı için bu suçta fail olamazlar. Ancak, tüzel kişiler adına hareket eden kişiler bu suçta fail olabilirler. Tüzel kişilerin temsilcilerinin bu suçta fail olmaları halinde ilgili tüzel kişi hakkında güvenlik tedbiri uygulanabilmesi için TCK'nun 60. maddesinin 4. fıkrasına göre, kanunun ayrıca belirtilmesi gerekmektedir (TCK m. 60/4). Bu nedenle, tüzel kişilerin temsilcilerinin bu suçta fail olmaları halinde ilgili tüzel kişi hakkında güvenlik tedbiri uygulanamayacaktır.

D – Mağdur

Zehirli madde katma suçunun mağduru, kamu (toplum) dur. Ancak, bu suçu oluşturan fiil sonucu sağlığı zarar gören kişiler, meydana gelen somut durum hangi suçu oluşturuyorsa o suçun mağduru olacaktır. Ancak bu durumda, farklı bir suç oluşmuş olacaktır. Bu farklı suç, zarar suçu niteliğinde olacaktır.

²⁰ ANTOLISEI; s. 429.; SANTORO; s. 104.

²¹ ERMAN/ÖZEK, *Ceza Hukuku Özel Bölüm*, s. 183.; BAKICI, s. 71.

²² ERMAN/ÖZEK, *Ceza Hukuku Özel Bölüm*, s. 182.

²³ SANTORO; s. 100.

E – Suçun Konusu

1) Maddi Konusu

Suçun maddi konusu ise; içilecek su, yenilecek, içilecek, kullanılacak veya tüketilecek her çeşit besin veya řeylerdir²⁴.

2) Hukuki Konusu

Suçun hukuki konusu, suç ile korunan hukuki değer veya menfaattir²⁵. Zehirli madde katma suçunda, kamunun sağlığı korunmak istenmektedir. Bu nedenle, zehirli madde katma suçunun hukuki konusu, kamunun sağlığıdır. Yani, bu suç ile kamunun sağlığının zarar görmemesi amaçlanmaktadır.

F – Suçun Özel Görünüş Şekilleri

1) Teşebbüs

Zehirli madde katma suçu, somut tehlike suçu olduğu için suç, kamunun sağlığının tehlikeye düşmesi halinde tamamlanır. Bu nedenle, ayrıca bir veya birden çok kişinin somut anlamda zarar görmesi gerekmez²⁶.

Zehirli madde katma suçu, somut tehlike suçu olduğu için teşebbüsün oluşması daha sınırlı olacaktır. Ancak, suçu oluşturan fiiller kısımlara bölünebildiği takdirde teşebbüs mümkün olacaktır²⁷.

2) İştirak

Zehirli madde katma suçuna iştirak bir özellik göstermez. Bu nedenle, iştirake ilişkin genel kurallar burada geçerlidir.

3) İçtima

Koşulları gerçekteştiği takdirde, zehirli madde katma suçunda zincirleme suç hükümleri uygulanabilecektir.

Zehirli madde katma suçu, somut tehlike suçudur. Bu suçu oluşturan fiiller neticesinde, kişilerin ölmesi veya yaralanması halinde ayrıca bu suçlardan ceza uygulanacaktır²⁸.

---

²⁴ BAKICI, s. 70.; SANTORO; s. 100, 103.

²⁵ HAFIZOĞULLARI/ÖZEN; (2010), s. 225.

²⁶ SANTORO; s. 101.; ERMAN/ÖZEK, *Ceza Hukuku Özel Bölüm*, s. 182.; BAKICI, s. 71.

²⁷ ERMAN/ÖZEK, *Ceza Hukuku Özel Bölüm*, s. 182. Erman/Özek, 765 sayılı ETCK döneminde bu suçta tam teşebbüsün mümkün olamayacağını ve fakat eksik teşebbüsün oluşabileceğini ifade etmişlerdi. Aynı yönde bkz, BAKICI, s. 71.

²⁸ SANTORO; s. 100. Belirtmek gerekir ki, hem İtalyan Ceza Kanunu'nun 439. maddesinin 2. fıkrasında hem de 765 sayılı ETCK'nun 407. maddesinde, bu suçların işlenmesi neticesinde yaralanma veya ölüm neticesi gerçekteştiği takdirde cezayı ağırlaştıran nitelikli halin söz konusu olacağı düzenlenmişti. YTCK'nda bu yönde bir hüküm bulunmamaktadır.

G – Zehirli Madde Katma Suçunun Yaptırımları

1) Seçenek Yaptırımlar

TCK'nun 50. maddesinde kısa süreli hürriyeti bağlayıcı suçlara seçenek yaptırımlar düzenlenmiştir. TCK'nun 49. maddesinin 2. fıkrasına göre, 'hükmedilen bir yıl veya daha az süreli hapis cezası, kısa süreli hapis cezasıdır'.

TCK'nun 185. maddesinin 2. fıkrasında üç aydan bir yıla kadar hapis öngörülmüştür. Bu fıkra hükmü, TCK'nun 50. maddesi ile birlikte değerlendirildiğinde, TCK'nun 185. maddesinin 2. fıkrasında TCK'nun 50. maddesinde düzenlenen kısa süreli hürriyeti bağlayıcı suçlara seçenek yaptırımlar biri uygulanabilecektir.

2) Cezanın Ertelenmesi

Hapis cezasının ertelenmesi, TCK'nun 51. maddesinde, 'işlediği suçtan dolayı iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm edilen kişinin cezası ertelenebilir. Bu sürenin üst sınırı, fiili işlediği sırada onsekiz yaşını doldurmamış veya altmışbeş yaşını bitirmiş olan kişiler bakımından üç yıldır...' şeklinde düzenlenmiştir.

Hapis cezasının ertelenmesinde somut ceza esas alınacaktır.

TCK'nun 185. maddesinin 1. fıkrasında iki yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür. Bu fıkra hükmüne göre, yargılama sonucunda alt sınırdan hüküm kurulduğu takdirde, diğer koşulların da varlığı halinde hapis cezası ertelenebilecektir.

TCK'nun 185. maddesinin 2. fıkrasında üç aydan bir yıla kadar hapis öngörülmüştür. Bu fıkra hükmünde öngörülen hapis cezası iki yıldan az olduğu ve bu nedenle yargılama sonucunda iki yıldan daha az ceza verileceği için, hapis cezası ertelenebilecektir.

H - Zehirli Madde Katma Suçunun Ceza Muhakemesine İlişkin Sonuçları

1) Madde Yönünden Yetkili Mahkeme

Mahkemelerin madde yönünden (görev yönünden) yetkisi, işlenen suçun konuda öngörülen hapis cezasının miktarı esas alınarak belirlenmektedir.

5326 Sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 10. maddesine göre, Kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller saklı kalmak üzere, iki yıla kadar (iki yıl dâhil) hapis cezaları ve bunlara bağlı adli para cezaları ile bağımsız olarak hükmedilecek adli para cezalarına ve güvenlik tedbirlerine ilişkin hükümlerin uygulanması, sulh ceza mahkemelerinin görevi içindedir. 11. maddesine göre, Kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller saklı kalmak üzere, sulh ceza ve ağır ceza mahkemelerinin görevleri dışında kalan dava ve işlere asliye ceza mahkemelerince bakılır. 12. maddesine göre, Kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller saklı kalmak üzere, Türk Ceza Kanununda yer alan yağma (m.148), irtikâp (m. 250/1 ve 2), resmi belgede sahtecilik (m.204/2), nitelikli dolandırıcılık (m. 158), hileli iflas (m. 161) suçları ile ağırlaştırılmış müebbet hapis, müebbet hapis ve on yıldan fazla hapis cezalarını gerektiren suçlarla ilgili dava ve işlere bakmakla ağır ceza mahkemeleri görevlidir.

TCK'nun 185. maddesinin 1. fıkrasında iki yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür. Bu fıkra hükmünde, ağır ceza mahkemeleri görevlidir.

TCK'nun 185. maddesinin 2. fıkrasında üç aydan bir yıla kadar hapis öngörölmüştür. Taksirli bir suçtur. Bu fıkra hükmünde, sulh ceza mahkemeleri görevlidir.

2) Yer Yönünden Yetkili Mahkeme

Mahkemelerin yer yönünden yetkisi, işlenen suçun coğrafi olarak işlendiğı yere göre belirlenmektedir. Nitekim bu husus, CMK'nun 12. maddesinin 1. fıkrasında, 'Davaya bakmak yetkisi, suçun işlendiğı yer mahkemesine aittir' şeklinde belirtilmiştir.

TCK'nun 185. maddesinin 1. fıkrasında yer alan suç, zincirleme suç şeklinde işlenebilir. Bu durumda, zincirin halkasını oluşturan son suçun işlendiğı yer mahkemesi yetkilidir (CMK m. 12/2).

3) Cumhuriyet Savcısının Kamu Davası Açma Konusunda Takdir Yetkisi

Cumhuriyet savcısının kamu davası açma konusunda takdir yetkisi, CMK'nun 171. maddesinin 3. fıkrasında düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre, 253 üncü maddenin ondokuzuncu fıkrası hükümleri saklı kalmak üzere, Cumhuriyet savcısı, soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağılı olup, üst sınırı bir yıl veya daha az süreli hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı, yeterli şüphenin varlığına rağmen, kamu davasının açılmasının beş yıl süreyle ertelenmesine karar verebilir.

TCK'nun 185. maddesinin 2. fıkrasında üç aydan bir yıla kadar hapis öngörölmüştür. Ancak, takibi şikâyete bağılı değildir. Bu nedenle, bu fıkra hükmü için Cumhuriyet savcısı kamu davası açma konusunda takdir yetkisini kullanamayacaktır.

4) Hükümün Açıklanmasının Geri Bırakılması

Hükümün açıklanmasının geri bırakılması, CMK'nun 231. maddesinin 5. fıkrasında düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre, Saniğa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda hükmolunan ceza, *iki yıl* veya daha az süreli hapis veya adli para cezası ise; mahkemece, hükümün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir.

TCK'nun 185. maddesinin 1. fıkrasında iki yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası öngörölmüştür. Bu fıkra hükmüne ilişkin yapılan yargılama sonucunda alt sınırdan (iki yıl) hüküm verildiğı zaman, diğere koşulların da bulunması halinde, hükümün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilebilecektir.

TCK'nun 185. maddesinin 2. fıkrasında üç aydan bir yıla kadar hapis öngörölmüştür. Bu fıkra hükmünde öngörülen hapis cezası iki yıldan az olduğu ve yargılama neticesinde de iki yıldan daha az ceza verileceğı için hükümün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilebilecektir.

BOZULMUŞ VEYA DEĞİŞTİRİLMİŞ GIDA VEYA İLAÇLARIN TİCARETİ SUÇU (TCK m. 186)

Bozulmuş veya değiştirilmiş gıda veya ilaçların ticareti suçu, TCK'nun 186. maddesinde, '(1) Kişilerin hayatını ve sağığını tehlikeye sokacak biçimde bozulmuş, değiştirilmiş her tür yenilecek veya içilecek şeyleri veya ilaçları satan, tedarik eden, bulunduran kimseye bir yıldan beş yıla kadar hapis ve binbeşyüz güne kadar adli para cezası verilir. (2) Bu suçun, resmi izne dayalı

olarak yürütülen bir meslek ve sanatın icrası kapsamında işlenmesi halinde, verilecek ceza üçte bir oranında artırılır' şeklinde düzenlenmiştir.

A – Korunan Hukuki Değer

Bozulmuş veya değiştirilmiş gıda veya ilaçların ticareti suçu ile kamunun sağlığı korunmak istenmektedir. Başka bir ifade ile, bu suçta esas olarak sağlık hakkı korunmak istenmektedir. Sağlık hakkı, bir kişi ile sınırlı tutulamayacağı için bütün toplumun sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı korunmak istenmektedir.

B – Suçun Unsurları

1) Maddi Unsuru

Bozulmuş veya değiştirilmiş gıda veya ilaçların ticareti suçu, seçimli hareketli bir suçtur. Bu nedenle suç, madde öngörülen fiillerden birinin işlenmesiyle ihlal edilebileceği gibi hepsinin işlenmesiyle de işlenebilir. Hepsinin işlenmesi birden çok değil, tek suç oluşturacaktır. Ancak, hepsinin ihlal edilmesi, temel cezanın belirlenmesinde üst sınırdan ceza tayininde dikkate alınabilir. Aynı zamanda bu suç serbest hareketli bir suçtur.

Bu suç, somut tehlike suçudur. Suç, kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde bozulmuş veya muhteviyatı değiştirilmiş her tür yenilecek veya içilecek şeylerin ya da ilaçların satılması, tedarik edilmesi veya bulundurulması halinde tamamlanır. Bu nedenle, bu fiil neticesinden kişilerin herhangi bir zarar görüp görmemesi suçun oluşmasına etki etmeyecektir²⁹. Nitekim Yargıtay da benzer yönde kararlar vermişti³⁰. Ancak, bu fiil neticesinden kişilerin herhangi bir zarar görmesi (ölme, yaralanma) ilgili neticeyi suç olarak kabul eden kanun hükümleri ayrıca uygulanacaktır.

²⁹ ANTOLISEI; s. 433.; EREM, Faruk; Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Cilt IV, Ankara, 1985, s. 154.

³⁰ Saniğin Gıda maddeleri tüzüğü'nün 681. maddesine aykırı olarak helvayı izinsiz olarak plastik ambalaj içerisinde satışa arz ettiği, Gıda maddeleri tüzüğü'nün 688. maddesi uyarınca sağlığa az veya çok zarar verecek derecede taklit ve tağşiş edilmiş gıda maddesi satmak olarak belirlenmesi karşısında TCK.nun 395. maddesinin uygulanması gerekeceği, BAKICI, s. 75.; Tahlil raporlarında, saniğin imal ettiği sucuğun içerisinde kıl tespit edilmiş olması nedeniyle, sağlığa az veya çok zarar verecek derecede taklit ve tağşiş edilmiş sayılması gerektiği belirtilmesine göre, eylemin kül halinde 395. maddesine uyan suçu oluşturacağı YAŞAR, s. 7.; Numune tutanağı ile alınan kıyma üzerinde yapılan incelemede kokuşmuş olduğu ve E. Coli ile proteus ürediginden kıymanın sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulduğu bildirildiği, ... saniğin TCK.nun 396. maddesine uyarınca cezalandırılması gerekir... BAKICI, s. 81.; Saniğin eylemi suçta konu sabunların serbest kalevi miktarı yüksek ve sağlığa az veya çok zarar verecek derecede taklit ve tağşiş edilmiş sayılması gibi kimyasal özelliği nedeniyle ... TCK.nun 396. maddesine uygun bulunduğu gözetilmeden.. KAYMAZ/Seydi, GÖKCEN/Hasan Tahsin; Açıklamalı – İçtihatlı Adli ve İdari Gıda Suçları ve Yeni Gıda Mevzuatı, Ankara, 2002, s. 738.; ... Son kullanma tarihi geçtikten sonra satışa sunulması halinde sağlığa zararlı sayılacağına dair bir hüküm bulunmadığı gözetilerek, son kullanma tarihleri geçmiş olan sözü geçen gıda maddelerinin sağlığa zararlı hale gelip gelmeyeceği veya evsafını kaybedip kaybetmeyeceği hususunda Adli Tıp kurumundan mütalaa alınarak, sağlığa Zararlı sayıldığı takdirde TCK.nun 396. maddesinin oluşacağı... HATİPOĞLU, Muzaffer; Açıklamalı – İçtihatlı Gıda Hukukunda Ceza Hükümleri, Ankara, 1999, s. 25.

Kişilerin Hayatını Ve Sağığını Tehlikeye Sokacak Biçimde Bozulmuş, Değiştirilmiş Her Tür Yenilecek Veya İçilecek Şeyleri Veya İlaçları Satma, Tedarik Etme Ve Bulundurma

Önkoşul

Suçun maddi unsurlarına geçmeden önce, suçun oluşabilmesi için bulunması gereken önkoşula değinmek gerekecektir. Tüketime sunulan gıda veya ilaçların ticareti suçunun oluşabilmesi için, her Őeyden önce, her tür yenilecek veya içilecek Şeylerin ya da ilaçların kişilerin hayatını ve sağığını tehlikeye sokacak biçimde bozulmuş veya muhteviyatı değiştirilmiş olması gerekir. Kişilerin hayatını ve sağığını tehlikeye sokacak biçimde bozulma veya değiştirilmeden ne anlaşılması gerektiği, ancak bu konunun uzmanları tarafından tespit edilebilir. Başka bir ifade ile, gıda veya ilaçların hangi derece veya miktarda ya da oranda bozulduğu ya da değiştirildiği takdirde kişilerin hayatını ve sağığını tehlikeye sokabileceği, bilirkişi incelemesi sonucunda belirlenecektir. Bu nedenle, suçun maddi unsurları gerçekleşse bile, tüketime sunulan (ticareti yapılan) gıda veya ilaçların bu özelliğe sahip olup olmadığının tespiti gerekmektedir. Bu tespit neticesinde, kişinin sorumlu olup olmayacağı belirlenecektir.

Satma

Satma; satım sözleşmesinin oluşması şeklinde anlaşılmalıdır. Başka bir ifadeyle, söz konusu 'kişilerin hayatını ve sağığını tehlikeye sokacak biçimde bozulmuş, değiştirilmiş her tür yenilecek veya içilecek Şeyleri veya ilaçları'n satılması konusunda alıcı ile anlaşmaya varılması şeklinde anlaşılmalıdır. Bu nedenle, satış sözleşmesinin yapılış şekli, yapıldığı zaman ve yer önemli değildir. Yine, satış sözleşmesi yapıldıktan sonra alıcının ücreti ödememesi suçun oluşmasına engel teşkil etmemelidir. Yine satma fiili, satış sözleşmesi yapılması şeklinde anlaşılması gerektiği için, satılan malın mülkiyetinin veya zilyetliğinin devri suçun oluşması için zorunlu deđildir³¹.

Satma fiili şeklinde gerçekleşen maddi unsur, ancak icrai bir hareket ile gerçekleşebilir.

Tedarik Etme

Tedarik etme; 'kişilerin hayatını ve sağığını tehlikeye sokacak biçimde bozulmuş, değiştirilmiş her tür yenilecek veya içilecek Şeyleri veya ilaçları', başkalarının kullanabileceği, ulaşabileceği imkânı sağlama şeklinde anlaşılmaktadır. Örneğin, günü geçmiş veya satılması yasaklanmış her tür yenilecek veya içilecek Şeyleri veya ilaçları başka bir yerden veya kişiden sipariş eden kişiye getirtme bu kapsamda değerlendirilmelidir.

Bulundurma

Bulundurma; 'kişilerin hayatını ve sağığını tehlikeye sokacak biçimde bozulmuş, değiştirilmiş her tür yenilecek veya içilecek Şeyleri veya ilaçları', kişinin üst, eşya, ev, iř yeri veya ona ait kapalı veya açık her hangi bir yerde her an ulaşabileceği şekilde saklama veya tutma şeklinde anlaşılmalıdır. Elde

³¹ Aksi yönde görüş için bkz, ERMAN/ÖZEK, Ceza Hukuku Özel Bölüm, s. 201, 202. Yazarlar, taşınabilir malın mülkiyet veya zilyetliğinin alıcısına devredilmesi gerektiğini ileri sürmektedirler.

bulundurma, yiyecekleri toplama, gözaltında bulundurma muhafaza etme aşamalarını içerir. Muhafaza edilen yer bir ambar olabileceği gibi bir şişe veya kap da olabilir³². Satma amacıyla kamuya arz niteliğinde tezgâhta bulundurulmuş gıda veya ilaçlar, satma değil, bulundurma şeklinde anlaşılmalıdır. İtalyan Yargıtay'ı, bozulmuş ve dolayısıyla kamu sağlığı için zararlı hale gelmiş bir gıda maddesini kamuya arz edilmesinin bu suçu oluşturacağına karar vermiştir³³. Yargıtay da benzer yönde kararlar vermiştir³⁴.

Bulundurma tedarik etmeden farklıdır. Tedarik etmede, 'kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde bozulmuş, değiştirilmiş her tür yenilecek veya içilecek şeyleri veya ilaçlar', kişinin her an ulaşabileceği bir yerde değildir. Yani, söz konusu her tür yenilecek veya içilecek şeyleri veya ilaçlar üzerinde tasarrufta bulunabilecek durumda değildir. İhtiyaç duyulduğunda her tür yenilecek veya içilecek şeyleri veya ilaçları ilgili kişiye getirebilme imkânı bulunmaktadır. Bu imkânı kullanarak ilgili kişiye her tür yenilecek veya içilecek şeyleri veya ilaçları getirtmesi haline tedarik etmiş olmaktadır. Bulundurma da ise, kişi her an ya da istediği an her tür yenilecek veya içilecek şeyleri veya ilaçlara ulaşma ya da tasarrufta bulunma imkânına sahiptir. Başka bir ifadeyle, zilyet durumdadır.

Bulundurma ile tedarik etme bir noktada birleşebilir. Yani, tedarik edilen her tür yenilecek veya içilecek şeyleri veya ilaçlar, ilgili alıcıya teslim edilmeden önce belirli bir süre kişinin zilyetliği altında bulunabilecektir. Bu durumda, bulundurma mı yoksa tedarik etme fiilinin mi oluştuğunun tespiti sorunu gündeme gelebilir. Bu durumda, bu suçun seçimlik hareketli bir suç olduğu dikkate alındığında bu ayrımın önem taşımadığı söylenebilir de, tedarik etme fiilinin ani bir suç, bulundurma fiilinin kesintisiz suç olma özelliğine sahip olduğu için, suçun tamamlanma ve sona erme anlarının ve buna bağlı olarak da suçta iştirak etme zamanlarının farklı olduğu görülecektir.

Bu durumda, bulundurma ile tedarik etmenin farkını belirlemek gerekecektir. Kişi, her tür yenilecek veya içilecek şeyleri veya ilaçları tasarrufu altında bulundurma veya zilyetliği altında bulundurma amaçlı hareket etmeksizin sadece somut bir istek üzerine tedarik ettikten sonra ilgili alıcı kişiye ulaştırmak veya vermek amacıyla belirli bir süre elinde veya zilyetliğinde bulundurma, tedarik etme şeklinde anlaşılmalıdır. Ancak, kişi tasarrufu altında bulundurma veya zilyetliği altında bulundurma amaçlı hareket ederse, bulundurma şeklinde anlaşılmalıdır.

³² ANTOLISEI; s. 431.

³³ 2 Aprile 1951, in Arch, Pen. 1951, II, s. 477.; 8 November 1950, in Giust. Pen, 1951, II, s. 266.

³⁴ Saniğin ölmek üzere olan hasta hayvanı kesip etini satışa sunmaktan ibaret olan eyleminin TCK.nun 395. maddesine uyan suçu oluşturacağı gözetilmeden YAŞAR, s. 7. Bozuk zeytinleri satışa arz etmekten ibaret eyleminin TCK.nun 396. maddesine uyan suçu oluşturacağı, YAŞAR, s. 12.; Saniğin mezbahane haricinde kesip satışa arz ettiği etin telef olmuş, sarılıklı sığır eti olması nedeniyle TCK.nun 395. maddesine uyan suçu oluşturacağı gözetilmeden YAŞAR, s. 7.; Saniğin uz ruhunu rakı şişesine koyarak satışa arz ettiği anlaşılmasına göre eyleminin ... TCK.nun 396. maddesinin uygulanmasını gerektireceği gözetilmemesi, HATİPOĞLU; s. 23.

Bu suç, somut tehlike suçu olduğı için satılan gıda veya ilaçların tüketilmesi gerekmez. Yine, tüketilmesi halinde tüketenin sağığında bir zararın meydana gelmesi de gerekmez. Tüketecek olan kişilerin sağığında bir zararın meydana gelme tehlikesi bulunması yeterlidir³⁵. Tüketecek olan kişilerin sağığında bir zararın meydana gelme tehlikesi bulunması, bir değerlendirmeyi gerektirir. Hâkim her somut olayda bu durumu değerlendirecektir.

Burada üzerinde durulması gereken son bir nokta da, 765 sayılı ETCK ile 5237 sayılı YTCK'nun konuya ilişkin getirmiş olduğı farklı düzenledir. 765 sayılı ETCK'nun 396. maddesinde, 'müşteriye tehlikeyi haber vermeksizin satsarsa' ifadesine yer verilmişti. Bu ifadeye göre, suçun oluşabilmesi için, satıcının müşteriye içeriğı değiştirilmiş veya bozulmuş gıda veya ilaçları, bu özelliklere sahip olduğunu satmadan önce bildirmemesi gerekmektedir. Dolayısıyla müşteriye bu durum bildirilir ve müşteri bu durumu bilerek satın alırsa suç oluşmaktaydı. Öğretide haklı olarak Erman/Özek'in de ifade ettiğı gibi, bu düzenlemeye göre, hem bu suça teşebbüs mümkün olamamakta hem de suçun ispatı için satın alan kişinin ifadesinden başka kanıt bulmak da imansız olmaktadır³⁶. 5237 sayılı YTCK'nun 186. maddesinde bu ifadeye yer verilmemiştir. Bu yönüyle yeni düzenleme isabetli olmuştur. YTCK'nun 186. maddesinin düzenleniş şeklinde göre, alıcının gıda veya ilaçların değiştirilmiş veya bozulmuş olup olmadığını bilip bilmemesi, suçun oluşmasına etki etmeyecektir. Başka bir ifadeyle, suçun oluşması için satıcı olan kişinin sattığı gıda veya ilaçların değiştirilmiş veya bozulmuş olduğunu bilmesi yeterli olacaktır. Alıcının bilmesi veya bilmemesi suçun oluşmasına engel oluşturmayacaktır.

2) Manevi Unsuru

Bu suç, ancak kasten işlenebilir³⁷. Buradaki kast genel kast³⁸ olabileceğı gibi olası kast a olabilir. Bu nedenle, bu suçun oluşması için özel kast aranmamıştır³⁹. Fail, gıda veya ilaçların içeriğinin bozulmuş veya değiştirilmiş olduğunu bilecek ve bunu satmayı isteyecektir. Dolayısıyla bu suç taksirle işlenemez.

Failin kastını belirlemeden sorun çıkabilecektir. Başka bir ifadeyle, failin kast mı yoksa taksirinin mi bulunduğunu belirlemek oldukça zor olacaktır. Burada, özellikle satılan gıda maddelerini içeriğinin değiştirilmiş veya bozulmuş olup olmadığının bilinip bilinmediğinin tespiti üzerinde durulabilir. Gıda maddeleri açık olarak satılmakta ise, bizzat test edilebilir. Ancak, kapalı ise üzerinde son kullanma tarihine bakılarak hareket edilmelidir. Ancak, büyük alışveriş yerlerinde onlarca hatta yüzler veya binlerce ürünün tek tek tespitinin güçlüğü açıktır. Bu gibi durumlarda, satılan gıdaların içeriğinin değiştirilmiş veya bozulmuş olması haline nasıl hareket edileceğı sorunu ortaya çıkabilecektir. Bize göre, tüketime sunulan gıdaların tek tek denetimimin imkânsız olduğı büyük alışveriş merkezlerinde, kastın olmadığı karine olarak kabul edilmelidir.

³⁵ ERMAN/ÖZEK, *Ceza Hukuku Özel Bölüm*, s. 202.

³⁶ ERMAN/ÖZEK, *Ceza Hukuku Özel Bölüm*, s. 201.

³⁷ SANTORO; s. 107.; EREM, s. 155.

³⁸ ERMAN/ÖZEK, *Ceza Hukuku Özel Bölüm*, s. 203.

³⁹ BAKICI, s. 75.

Çünkü, bu tür büyük alışveriş merkezi sahip veya sahiplerinin ticari menfaatlerini tehlikeye atmak istemeyecekleri kabul edilir. İlaçlar konusunda da aynı sorun gözükebilirse de, ilaç sektörünün bu konuda daha titiz davrandığı dikkate alındığında, ilaçların üzerindeki tarihin geçmiş olması ve buna rağmen bu tür ilaçların satılması, bilinçli taksir olası kast ayrımını gündeme getirecektir. Bize göre, her ne kadar ilaç sektörünün gıda sektörüne göre hem daha titiz olması hem de ilaç sektöründe çalışan kişilerin büyük oranda eczacı olması nedeniyle daha bilinçli kişiler olduğu dikkate alındığında, kullanım süresi sona ermiş ilaçların satılması halinde olası kastın varlığı kabul edilmelidir. Bu nedenle de bu suçun oluşacağı kabul edilmelidir.

Burada üzerinde durulması gereken son nokta da, söz konusu içeriği değiştirilmiş veya bozulmuş ilaçların satılması ve bunun üzerine tüketilmesi neticesinde kişilerin hastalanması veya ölmesi halinde, bu gıda veya ilaçları satan kişilerin cezai sorumluluklarının nasıl belirleneceğidir. Bu suç somut tehlike suçudur. Failin kastı, somut bir tehlike oluşturabilecek içeriği değiştirilmiş veya bozulmuş ilaçları satmaktır. Bu özelliklere sahip gıda veya ilaçları satan kişi, satılan bu gıda veya ilaçların kişilerin hastalanması (yaralanması) veya ölmesini öngörüp öngörmediği, öngörmüş ise neticeyi kabul edip etmediğine göre hareket edilecektir. Eğer öngörmemiş ve fakat kendisinden öngörmesi bekleniyorsa netice sebebiyle ağırlaşmış suç söz konusu olacak ve ayrıca bilinçsiz taksirle yaralama veya öldürme suçundan sorumluluk benimsenecektir. Eğer öngörmüş fakat kabullenmemiş ise yine netice sebebiyle ağırlaşmış suç söz konusu olacak ve ayrıca bilinçli taksirle yaralama veya öldürme suçundan sorumluluk benimsenecektir⁴⁰. Eğer öngörmüş ve kabullenmiş ise olası kastla yaralama veya öldürme suçundan sorumlu olacaktır. Çünkü, meydana gelen netice bakımından failin olası kast derecesinde kusurunun bulunması halinde,

⁴⁰5237 sayılı TCK'nun 23. maddesinde, netice sebebiyle ağırlaşan suç hali, 'Bir failin, kastedilenden daha ağır veya başka bir neticenin oluşumuna sebebiyet vermesi halinde, kişinin bundan dolayı sorumlu tutulabilmesi için bu netice bakımından en azından taksirle hareket etmesi gerekir' şeklinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre, netice sebebiyle ağırlaşan suç iki şekilde gerçekleşebilecektir. Bunlardan ilki, kastedilen neticeye göre daha ağır bir neticenin meydana gelmiş olmasıdır. İkincisi, kastedilen neticeden başka bir suçun meydana gelmesidir. Kanunun özel hükümler kısmındaki çeşitli suç tiplerinin bazılarında bu ayırım dikkate alınmasızın hem daha ağır cezayı gerektiren durum (TCK m. 102/5) hem de başka suç (TCK m. 87/4) cezayı artıran nitelikli hal olarak ayrıca düzenlenmiştir. Bazı suç tiplerinde ise, tek suçun varlığı açıkça kabul edilerek sadece ağırlaşan neticeden ceza verileceği belirtilmiştir (TCK m. 90/5, 95/4, 99/3, 102/6). Terk suçunun düzenlendiği 97. maddenin 2. fıkrasında ise, yaralama veya ölüm neticesinin meydana gelmesi halinde, bazı suç tiplerinde (TCK m. 90/5, 95/4, 99/3, 102/6) olduğu gibi açıkça hangi suçtan ve ne kadar ceza verileceği düzenlenmemiş, sadece netice sebebiyle ağırlaşan suç hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Yani, ter sonucu yaralama veya ölüm meydana gelirse taksirle yaralama veya ölüm suçundan ceza verileceği ifade edilmiştir. Ancak, bu durumda hem terk hem de taksirle yaralama veya ölüm suçundan mı yoksa sadece taksirle yaralama veya ölüm suçundan mı ceza verileceği açık değildir. Bize göre, kanunda açıkça netice sebebiyle ağırlaşan durum düzenlenip tek suçta ceza verileceği düzenlemeyen durumlarda, hem failin kastettiği suçtan hem de netice sebebiyle ağırlaşan suçtan ceza verme gerekir. Aynı yönde görüş için bkz, HAFIZOĞULLARI/ÖZEN; (2010), s. 311.

içeriği değiştirilmiş veya bozulmuş ilaçların satılması suçunun daha ağır suçta araç suç (geçitli suç) özelliği taşıdığı görülecektir.

3) Hukuka Uygunluk Nedenlerinin Bulunmaması

Bu suç bakımından ilgilinin rızasının hukuka uygunluk nedeni oluşturup oluşturmayacağı üzerinde durulabilir. Bu suçun oluşması için, içeriği değiştirilmiş veya bozulmuş ilaçları satın alan tüketicinin gıda veya ilaçların bu özelliğe sahip olduğunu bilmesi ve buna rıza göstererek almasının bir önemi bulunmamaktadır. Bu nedenle, rıza fiili hukuka uygun hale getirmeyecektir.

C – Fail

Bu suçun faili herkes olabilir⁴¹. Ancak, tüzel kişiler fail olamazlar.

D – Mağdur

Bu suçun mağduru herkes olabilir.

E– Suçun Konusu

1) Maddi Konusu

Suçun maddi konusu, her türlü yenilecek veya içilecek şeyler ya da ilaçlardır.

2) Hukuki Konusu

Suçun maddi konusu, korunan hukuki değerle ilişkilidir. Bu nedenle, bu suçun hukuki konusu, bu suç ile korunma istenen kamunun sağlığıdır.

F – Suçun Özel Görünüş Şekilleri

1) Teşebbüs

Satma fiili şeklinde gerçekteşen maddi unsurda suç, satış sözleşmesinin yapıldığı anda tamamlanır. Bu nedenle, satış sözleşmesine başlanıp dış engel nedeniyle sözleşmenin tamamlanamaması halinde fiil, teşebbüs aşamasında kalmış olacaktır.

Tedarik etme fiili, ani suç niteliğindedir. Aynı zaman bu fiil ancak icrai hareketle işlenebilir. Bu fiile teşebbüs mümkündür. Örneğin, kişinin başka bir yerde bulunan her tür yenilecek veya içilecek şeyleri veya ilaçları tedarik etmek amacıyla getirmeye çalışırken yakalanması halinde fiil, teşebbüs aşamasında kalmış olacaktır.

Suç ticaret amaçlı olarak bulundurma ile tamamlanır⁴². Bulundurma şeklinde gerçekteşen suçun kesintisiz suç niteliğine sahip olduğunu ifade etmiştik. Bu durumda, kesintisiz suçlara teşebbüsün mümkün olup olmayacağı üzerinde durmak gerekecektir. Öğretide bir görüşe göre, kesintisiz suçlara teşebbüs mümkün deęildir⁴³. Bizim de katıldığımız başka bir görüşe göre ise,

---

⁴¹ ANTOLISEI; s. 433.

⁴² SANTORO; s. 106.

⁴³ HAFIZOğULLARI/ÖZEN; (2010), s. 216.

kesintisiz suçlara teşebbüs mümkündür. Ancak, suç tamamlandıktan sonra sona ermenin engellenmesi teşebbüs olarak değerlendirilemez⁴⁴.

2) İştirak

Suçun, satma ve tedarik etme şeklinde gerçekleşen maddi unsurlarında iştirak bir özellik göstermez. Bu nedenle, iştirake ilişkin genel esaslar burada da geçerlidir⁴⁵.

Bulundurma, kesintisiz suç özelliği göstermektedir. Bu nedenle, bulundurma fiili gerçekleştirdiği zaman suç tamamlanmakta, bulundurma hali sona erdiği zaman suç da sona ermektedir. Kesintisiz suçlara iştirak suçun sona ermesi anına kadar mümkündür⁴⁶.

3) İçtima

Bu suç, koşulları gerçekleştiği takdirde zincirleme suç şeklinde gerçekleştirilebilir. Suç seçimlik hareketli olduğu için, zincirleme suç şeklinde işlenen suçların her birinde farklı maddi unsurlar işlenebilir.

G – Bozulmuş veya Değiştirilmiş Gıda ve İlaçların Ticareti Suçunun Yaptırımları

1) Adli Para Cezası

TCK'nun 186. maddesinin 1. fıkrasında, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve binbeşyüz güne kadar adli para cezası öngörülmüştür. Bu fıkra hapis cezası ile adli para cezası birlikte kabul edilmiştir. Adli para cezası, TCK'nun 52. maddesine göre belirlenecektir. Ancak, bu fıkra hapis cezasının TCK'nun 52. maddesinde kabul edilen adli para cezasına ilişkin genel sınırların çok üstünde olması, kanun koyucunun bu suçu çıkar amaçlı bir suç olarak kabul ettiğini göstermektedir.

Bu fıkra hükmü gereğince işlenen suçlardan elde edilen kazançlar, TCK'nun 55. maddesi gereğince müsadere edilebilecektir.

2) Cezanın Ertelenmesi

Hapis cezasının ertelenmesi, TCK'nun 51. maddesinde, 'İşlediği suçtan dolayı iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm edilen kişinin cezası ertelenebilir. Bu sürenin üst sınırı, fiili işlediği sırada onsekiz yaşını doldurmamış veya altmışbeş yaşını bitirmiş olan kişiler bakımından üç yıldır...' şeklinde düzenlenmiştir.

TCK'nun 186. maddesinin 1. fıkrasında, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve binbeşyüz güne kadar adli para cezası öngörülmüştür. Bu fıkra hükmü 51. madde ile birlikte değerlendirildiğinde, iki yıla kadar hapis cezaları ertelenebilecektir. TCK'nda adli para cezalarının ertelenmesi kabul edilmediği için, adli para cezası ertelenemeyecektir.

⁴⁴ HAKERİ; (2009), s. 148.; ÖZGENÇ; (2006), s. 161.; KOCA/ÜZÜLMEZ; (2009), s. 155.

⁴⁵ SANTORO; s. 106.

⁴⁶ HAKERİ; (2009), s. 147.; ARTUK/GÖKCEN/YENİDÜNYA; (2006), s. 438.; ÖZGENÇ; (2006), s. 161.; ÖZBEK/KANBUR; (2010), s. 219.; KOCA/ÜZÜLMEZ; (2009), s. 155, 156.

TCK'nun 186. maddesinin 2. fıkrasında, 1. fıkrada belirtilen cezanın ceza üçte bir oranında artırılacağı öngörülmüştür. Bu fıkra hükmünün uygulanması neticesinde iki yıla kadar verilen hapis cezaları ertelenebilecektir.

3) Belli Haklardan Yoksun Bırakılma

TCK'nun 186. maddesinin 2. fıkrası, 'Bu suçun, resmi izne dayalı olarak yürütülen bir meslek ve sanatın icrası kapsamında işlenmesi halinde, verilecek ceza üçte bir oranında artırılır' şeklinde düzenlenmiştir.

TCK'nun 53. maddesinin 1. fıkrasının (e) bendine göre, 'Bir kamu kurumunun veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşunun iznine tâbi bir meslek veya sanatı, kendi sorumluluğu altında serbest meslek erbabı veya tacir olarak icra etmekten, yoksun bırakılır'. Yine TCK'nun 53. maddesinin 5. fıkrasına göre, 'Birinci fıkrada sayılan hak ve yetkilerden birinin kötüye kullanılması suretiyle işlenen suçlar dolayısıyla hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde, ayrıca, cezanın infazından sonra işlemek üzere, hükmolunan cezanın yarısından bir katma kadar bu hak ve yetkinin kullanılmasının yasaklanmasına karar verilir'.

Bu üç madde hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, TCK'nun 186. maddesinin 2. fıkrasında yer alan suç işleyen kişi, ilk önce hapis cezası infaz edilinceye kadar, daha sonra infaz tamamlandıktan sonra hükmolunan cezanın yarısından bir katma kadar süreyle, yapmakta olduğu (market işletmeciliği, gıda ürünlerinin üretilmesi veya satılması ya da ticareti, eczacılık faaliyeti) mesleki faaliyetini yapamayacaktır. Ancak, TCK'nun 53. maddesinin 3. fıkrasına göre, 'Mahkûm olduğu hapis cezası ertelenen hükümlü hakkında birinci fıkranın (e) bendinde söz konusu edilen hak yoksunluğunun uygulanmamasına karar verilebilir'.

Burada üzerinde durulması gereken önemli bir husus, bu suçun bir tüzel kişiliğin faaliyeti kapsamında işlenmesi halinde, ilgili tüzel kişiliğe güvenlik tedbirinin uygulanamayacak olmasıdır. Çünkü, Tüzel işler hakkında güvenlik tedbirlerinin düzenlendiği 60. maddenin 4. fıkrası, 'Bu madde hükümleri kanununun ayrıca belirttiği hâllerde uygulanır' şeklindedir. Bu suç tipinde ayrıca bu suçun tüzel kişinin faaliyeti kapsamında işlenmesi halinde, ilgili tüzel kişiliğe güvenlik tedbirinin uygulanacağı yönünde düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu nedenle, bu yönde bir düzenlemeye yer verilmemesi isabetli olmamıştır.

H - Bozulmuş veya Değiştirilmiş Gıda ve İlaçların Ticareti Suçunun İmar Suçunun Ceza Muhakemesine İlişkin Sonuçları

1) Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması, CMK'nun 231. maddesinin 5. fıkrasında düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre, Sanığa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda hükmolunan ceza, *iki yıl* veya daha az süreli hapis veya adli para cezası ise; mahkemece, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir.

TCK'nun 186. maddesinin 1. fıkrasında bir yıldan beş yıla kadar hapis ve binbeşyüz güne kadar adli para cezası öngörülmüştür. Bu fıkra hükmüne ilişkin yapılan yargılama sonucunda iki yıla kadar hapis cezasına hükmedildiği zaman, diğer koşulların da bulunması halinde, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilebilecektir. CMK'nun 231. maddesinin 5. fıkrasında

hapis cezası ile adli para cezası birlikte kabul edilmemiştir. Hapis cezası ile adli para cezası birlikte kabul edildiği suçlarda, hapis cezası esas alınacaktır.

TCK'nun 186. maddesinin 2. fıkrasında verilecek ceza üçte bir oranında artırılır hükmüne yer verilmiştir. Üçte bir oranında artırma 1. fıkrada öngörülen bir yıldan beş yıla kadar hapis ve binbeşyüz güne kadar adli para cezası üzerinden yapılacaktır. Bu fıkranın uygulanmasında, iki yıla kadar hükmedilen hapis cezalarında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilebilecektir.

KİŞİLERİN HAYATINI VE SAĞLIĞINI TEHLİKEYE SOKACAK BİÇİMDE İLAÇ YAPMA VEYA SATMA SUÇU (TCK m. 187)

Kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde ilaç yapma veya satma suçu, TCK'nun 186. maddesinde, '(1) Kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde ilaç üreten veya satan kimseye bir yıldan beş yıla kadar hapis ve adli para cezası verilir. (2) Bu suçun tabip veya eczacı tarafından ya da resmi izne dayalı olarak yürütülen bir meslek ve sanatın icrası kapsamında işlenmesi halinde, verilecek ceza üçte bir oranında artırılır' şeklinde düzenlenmiştir.

A – Korunan Hukuki Değer

Kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde ilaç üretilmesi veya satılması suçu ile yukarıda TCK'nun 185. ve 186. maddelerinde olduğu gibi, kamunun sağlığı korunmak istenmektedir.

B - Suçun Unsurları

1) Maddi Unsuru

Kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde ilaç üretilmesi veya satılması suçu da TCK'nun 185. ve 186. maddelerinde düzenlenen zehirli madde katma ve bozulmuş veya değiştirilmiş gıda ve ilaçların ticareti suçunda olduğu gibi, seçimlik hareketli bir suçtur.

Kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde ilaç üretilmesi veya satılması suçu, somut tehlike suçudur. Nitekim bu durum madde gerekçesinde, 'Suç, ilacın kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde üretilmesi veya satılması ile oluşur' şeklinde ifade edilmiştir.

Kişilerin Hayatını Ve Sağlığını Tehlikeye Sokacak Biçimde İlaç Üretme Veya Satmadır.

Kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde ilaç üretilmesi veya satılması ifadesi, farklı anlamlar yüklemeye müsait nitelik taşımaktadır. Çünkü bu ifade bir ihtimal, ilaç üretme ve satma fiilinin, kişilerin hayatı ve sağlığını tehlike sokacak biçimde olması şeklinde anlaşılabilir. Çünkü, ilaç üretme ve satma fiiline vurgu yapılmaktadır. Yani, fiilden önceki ifade zarf olup, fiili nitelemektedir. Bir diğer ihtimal de, kişilerin hayatı ve sağlığı için tehlike sokacak biçimde ilaç üretme ve bu niteliğe sahip ilacı satma şeklinde anlaşılabilir. Madde gerekçesine bakıldığında, maddenin nasıl anlaşılması gerektiği konusunda yeterli bir açıklama bulunmamaktadır. Madde gerekçesi madde metniyle aynı ifadeleri içermektedir. Yani, üretme ile satma arasında ve bağlacı

bulunduğu için, satma fiilinin de kişilerin hayatı ve sağlığı için tehlike sokacak biçimde olması gerektiği gibi anlamsız bir sonuç çıkmaktadır.

Madde metni, ikinci ihtimalde belirtilen Őekil olan, kişilerin hayatı ve sağlığını tehlike sokacak biçimde ilaç üretme ve bu niteliğe sahip ilacı satma Şeklinde anlaşılabilir.

Bu suç seçimlik hareketli bir suç değildir. Çünkü, üretme fiili ile satma fiili arasında ve bağlacı bulunmaktadır. Bu nedenle bu suçun oluşabilmesi için, iki fiilin birlikte bulunması gerekecektir. Eğer sadece üretme fiili bulunur ve satma fiili gerçekteşmezse fiil, teşebbüs aşamasında kalır.

Üretme

Üretme fiili, ilk olarak kişilerin hayatı ve sağlığını tehlike sokacak biçimde ilacın meydana getirilmesi anlamına gelir. Üretilen ilacın kişilerin hayatı ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde olup olmadığı, bilirkişi incelemesinde anlaşılacaktır. Bu nedenle bu suç, somut tehlike suçudur⁴⁷. Dolayısıyla, üretilen ilacın kişilerin hayatı ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde olmamasına rağmen ilgili mevzuata aykırı olması halinde bu suç oluşmayacaktır.

Satma

Satma fiili, 186. maddede de ifade edildiği gibi, satış sözleşmesinin yapılması Şeklinde anlaşılmalıdır. Bu nedenle, suçun oluşması için satılan ilacın teslim edilmesi gerekmez. Yine, satma fiili, ilacın alan kişinin bu ilacı kullanmasını kapsamaz. Çünkü, bu suç somut tehlike suçudur. Ancak, kişilerin hayatı ve sağlığını tehlike sokacak biçimde üretilen ilacın satılması üzerine ilgili kişinin veya kişilerin bu ilacı kullanması neticesinde hastalanması (yaralanması) veya ölmesi halinde, satan kişi bu suçlara göre ceza cezalandırılacaktır. Bu durumda failin nasıl cezalandırılacağı yukarıda 186. maddenin ilgili bölümünde yer alan görüşler burada da geçerlidir.

Kanunda üretme ve satma ifadesine yer verildiği dikkate alındığında, her iki fiilin de aynı kişi tarafından işlenmesine gerek yoktur. Aralarında iştirak iradesi bulunmak koşuluyla bir kişi üretip diğer kişi bu üretilen ilacı satabilir. Ancak, iştirak ilişkisi için söz konusu değilse yani tek kişi bulunmakta ise, farklı değerlendirme yapılmalıdır. A, daha önce kişilerin hayatı ve sağlığını tehlike sokacak biçimde bir ilaç üretmiş ve bir yere saklamış olsun. B ise, A ile her hangi bir iştirak iradesi bulunmaksızın ilacın bu özelliğini bilerek satarsa bu suç oluşacaktır. Ancak B, ilacın bu özelliğini bilmiyorsa bu suç oluşmayacaktır. Çünkü bu suç taksirle işlenemez. A'nun sorumluluğuna gelince, tek başına kişilerin hayatı ve sağlığını tehlike sokacak biçimde ilaç üretme suç değildir. Üretme fiili satma amacıyla gerçekleştirilir ve fakat dış engel nedeniyle satış gerçekleştirilemezse fiil, teşebbüs aşamasına kalmış sayılacaktır. Üretme fiili gerçekleştirildikten sonra, kişi kendi iradesiyle satmaktan vazgeçerse herhangi bir suç oluşmayacaktır. Ancak, TCK'nun 186. maddesi gereğince bulundurma suçu oluşabilir. Bu nedenle, bu tür ilaçların derhal yok edilmesi gerekecektir.

Burada üzerinde durulması gereken bir husus da, doktor tarafından verilen reçeteye uygun olmayan ilaçların satılmasının bu suçu oluşturup oluşturmayacağıdır. Bu tür durumlarda, reçetede yazılı olmayan bir ilacın verilmesi

⁴⁷ ERMAN/ÖZEK, *Ceza Hukuku Özel Bölüm*, s. 217.; EREM; s. 156.

söz konusudur. Ancak, reçetede yazılı olmayan ilaç, niteliği gereği uygun kişilerde uygulandığı zaman kişilerin hayatı ve sağlığını tehlike sokacak nitelik taşımamaktadır. Yani, ilgili mevzuata uygun hazırlanmıştır. Fakat, reçetede yazılı olan ilaç olmadığı için, somut olayda ilgili hastanın hayatı ve sağlığını tehlike sokacak nitelik taşıyabilecektir. Sonuç olarak da, doktor reçetesinde yazılı olmayan bir ilacın hastaya satılması halinde bu suçun oluşacağı kabul edilmelidir. Yani, satılan ilacın isminde yanlışlık yapılmış olması, aynı zamanda hastanın almaması veya kullanmaması gereken bir ilacı kullanmasına neden olabilecektir. Bu durumda, hastanın sağlığı veya hayatı tehlikeye girebilecektir. Ancak, bu gibi durumlarda failin kastı olmadığı için TCK'nun 187. maddesinin ihlali söz konusu olmayacaktır. Nitekim Yargıtay 765 sayılı ETCK döneminde de aynı yönde karar vermişti⁴⁸. Ancak önemle belirtmek gerekir ki, yanlışlıkla satılmaması gereken bir ilacın satılması ve bunun sonucunda ilgili kişinin hastalanması (yaralanması) veya ölmesi halinde her ne kadar TCK'nun 187. maddesindeki suç oluşmasa da, sonuca göre taksirle yaralama veya ölme neticesinden sorumlu olacaktır. Ancak, suçun oluşabilmesi için, satılan ilacın kişilerin hayatı ve sağlığını tehlike sokacak nitelik taşıması gerekeceği için, örneğin aspirin yerine gripin verilmesi bu suçu oluşturmamalıdır.

Satma, ekonomik bir değer karşılığı yapılan anlaşmayı ifade eder. Bu nedenle, bağışlama veya hediye amaçlı bu tür ilaçların verilmesi bu suçu oluşturmayacaktır.

2) Manevi Unsuru

Bu suç ancak kasten işlenebilir. Kastı doğrudan olabileceği gibi olası kast şeklinde de olabilir. Suçun oluşması için özel kast aranmamıştır. Bu nedenle, failin saiki önemli değildir⁴⁹.

Fail, üretilen ilacın kişilerin hayatı ve sağlığını tehlike sokacak nitelikte olduğunu bilmeli ve bu ilacı satmayı istemelidir. Bu nedenle kişi, üretilen ilacın kişilerin hayatı ve sağlığını tehlike sokacak nitelikte olduğunu bilmiyorsa bu suç oluşmayacaktır. Bu durumda, eğer bu niteliğe sahip ilacın satılması ve bunun neticesinde kullanılması üzerine ilgili kişi yaralanır veya ölürse bu neticeden taksirine göre sorumlu olacaktır. Böyle bir netice doğmaz ise, herhangi bir cezai sorumluluk doğmayacaktır.

3) Hukuka Uygunluk Nedenlerinin Bulunmaması

İlgilinin rızası, bu suçta hukuka uygunluk nedeni oluşturmaz. Çünkü, kanun koyucu bu suçu kam sağlığına karşı işlenen suçlardan saymakla ilgili-

⁴⁸ Eczacı olan sanığın, 'Parol yerine Alprajin isimli ilaç vermesi' şeklindeki olaya, 6197 Sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanunu'nun 25. maddesinin yollamasıyla 44. maddesine uyan suçu oluşturduğu ve bu suçun hafif para cezasını gerektirdiği, hafif hapis cezasının 5252 Sayılı Kanunu'nun 5349 Sayılı Kanunla değişik 7. maddesi gereğince idari para cezasına çevrilmesi gerektiği gözetilmeden 765 Sayılı Kanunu'nun 397. maddesine göre hüküm kurulması isabetsizdir. 2 C.D, 15.05.2006. – 13392 – 9869, YALVAÇ, Gürsel; Karşılaştırmalı – Gerekçeli – İçtihatlı Türk Ceza Kanunu, Ankara – 2008, s. 659.; Madde gerekçesine göre, Tabip tarafından düzenlenen reçetede yazılı ilaç yerine başka ilaç vermek suretiyle de, kişilerin hayatı ve sağlığı tehlikeye sokulabilir ve dolayısıyla, bu suç işlenmiş olabilir.

⁴⁹ ERMAN/ÖZEK, Ceza Hukuku Özel Bölüm, s. 218.; EREM; s. 157.

nin rızasına itibar etmemiştir. Hukuka uygunluk nedenlerinin diğer hallerinin de bu suçta bağdaşmayacağı sōylenbilir. Ancak, ceza sorumluluğunu kaldıran nedenlerden biri olan zorunluluk hali sōz konusu olabilir. Gerçekten bir eczacının reçetede yazılı ilacın kişilerin hayatı ve sağlığını tehlike sokacak nitelikte olduğunu bilmesine rağmen doktorla bağlantı kurması imkānsız olduğu için satmak zorunda kalmış ise, zorunluluk hali kabul edilebilir⁵⁰.

C – Fail

Bu suçun faili herkes olabilir. Ancak, tūzel kiřiler fail olamazlar. Suçun faili, tabip veya eczacı ya da resmi izne dayalı olarak yūrūtūlen bir meslek ve sanatın icra eden kiři olursa, verilecek ceza ūçte bir oranında artırılacaktır.

D – Mağdur

Bu suçun mağduru kamu (toplum) dur. Bu suç neticesinde kişi veya kişiler zarar gōrürse (yaranalma veya ōlüm meydana gelirse) suçun niteliği değişecektir. Bu nedenle artık bir zarar suçu oluşacak ve ilgili kişi veya kişiler mağdur olacaktır.

E – Suçun Konusu

1) Maddi Konusu

Suçun maddi konusu ilaçtır. İlaç; katı, sıvı veya gaz şeklinde olabilir. İlaç, hastalığın teşhisinde, terapi şeklindeki tedavisinde veya anestezi gibi ameliyat öncesi hastanın uyutulması gibi sağlıkla ilgili herhangi bir alanda kullanılabilir⁵¹.

2) Hukuki Konusu

Suçun hukuki konusu, kamunun sağlığıdır. Başka bir ifade ile, bu suç ile korunmak istenen kamunun sağlığı korumasındaki 'sağlık hakkı' değeridir.

F – Suçun Őzel Gōrūnūř řekilleri

1 – Teřebbūř

Bu suça teřebbūř mūmkūndūr. Kiři, kiřilerin hayatı ve saęlıęını tehlike sokacak nitelikte ilaç ūrettikten sonra satmak isterken yakalanırsa fiil, teřebbūř ařamasında kalmıř olacaktır. Ancak, kiřilerin hayatı ve saęlıęını tehlike sokacak nitelikte ilaç satmak amacıyla deęil de, kiřinin kendisi kullanmak amacıyla ūretilmiře, bu suça teřebbūř oluřturmayacaktır.

2 – İştirak

Bu suça iřtirak bir ōzellik gōstermez. Bu nedenle iřtirake iliřkin genel kurallar burada da geçerlidir. Bu nedenle, ūretme fiilini bir kiři, satma fiilini bařka bir kiři gerçekteřtirebilir.

3 – İçtima

Koşulları gerçekteştiği takdirde bu suç zincirleme suç şeklinde işlenebilir.

⁵⁰ ERMAN/ŐZEK, Ceza Hukuku Őzel Bōlūm, s. 217.

⁵¹ ANTOLISEI; s. 432.

F – Kişilerin Hayatını Ve Sağlığını Tehlikeye Sokacak Biçimde İlaç Yapma Veya Satma Suçu

1) Adli Para Cezası

TCK'nun 187. maddesinin 1. fıkrasında bir yıldan beş yıla kadar hapis ve adli para cezası öngörülmüştür. Bu suçta, TCK'nun 186. maddesinde düzenlenen 'Bozulmuş veya değiştirilmiş Gıda veya İlaçların Ticareti' suçundan farklı olarak, adli para cezasına ilişkin gün belirlenmemiştir. Bu durumda, TCK'nun 52. Maddesinde kabul edilen genel sınırlar esas alınacaktır. Yani, uygulanacak adli para cezasında beş günden az yediyüzotuz günden fazla olmayacak bir gün esas alınacaktır. Bu düzenleme ile kanun koyucu, bu suçta da ekonomik çıkar amacı taşıdığını kabul etmiştir. Fakat, öngörülen adli para cezasının beş günden az yediyüzotuz günden fazla olmayacak olması, TCK'nun 186. maddesinde düzenlenen 'Bozulmuş veya değiştirilmiş Gıda veya İlaçların Ticareti' suçuna göre daha az ekonomik çıkar amacı taşıdığını kabul etmiştir. Oysa, bu maddenin kenar başlığı da, bu suçun ticari amaç taşıdığını göstermektedir. Bu nedenle, bu iki madde arasında adli para cezasına ilişkin düzenlemedeki aşırı uyumsuzluk isabetli olmamıştır.

2) Cezanın Ertelenmesi

Hapis cezasının ertelenmesi, TCK'nun 51. maddesinde, 'İşlediği suçtan dolayı iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm edilen kişinin cezası ertelenebilir. Bu sürenin üst sınırı, fiili işlediği sırada onsekiz yaşını doldurmamış veya altmışbeş yaşını bitirmiş olan kişiler bakımından üç yıldır...' şeklinde düzenlenmiştir.

TCK'nun 187. maddesinin 1. fıkrasında bir yıldan beş yıla kadar hapis ve adli para cezası öngörülmüştür. Bu fıkra hükmü 51. madde ile birlikte değerlendirildiğinde, iki yıla kadar hapis cezaları ertelenebilecektir. TCK'nda adli para cezalarının ertelenmesi kabul edilmediği için, adli para cezası ertelenemeyecektir.

TCK'nun 187. maddesinin 2. fıkrasında 1. firkaya göre verilecek cezanın ceza üçte bir oranında artırılacağı öngörülmüştür. Bu fıkra hükmünün uygulanması neticesinde iki yıla kadar verilen hapis cezaları ertelenebilecektir.

3) Belli Haklardan Yoksun Bırakılma

TCK'nun 187. maddesinin 2. fıkrası, 'Bu suçun, tabip veya eczacı tarafından ya da resmi izne dayalı olarak yürütülen bir meslek ve sanatın icrası kapsamında işlenmesi halinde, verilecek ceza üçte bir oranında artırılır' şeklinde düzenlenmiştir.

TCK'nun 53. maddesinin 1. fıkrasının (e) bendine göre, 'Bir kamu kurumunun veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşunun iznine tâbi bir meslek veya sanatı, kendi sorumluluğu altında serbest meslek erbabı veya tacir olarak icra etmekten, yoksun bırakılır'. Yine TCK'nun 53. maddesinin 5. fıkrasına göre, 'Birinci fıkrada sayılan hak ve yetkilerden birinin kötüye kullanılması suretiyle işlenen suçlar dolayısıyla hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde, ayrıca, cezanın infazından sonra işlemek üzere, hükmolunan cezanın yarısından bir katma kadar bu hak ve yetkinin kullanılmasının yasaklanmasına karar verilir'.

Bu üç madde hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, TCK'nun 187. maddesinin 2. fıkrasında yer alan suç işleyen kişi, ilk önce hapis cezası infaz edilinceye kadar, daha sonra infaz tamamlandıktan sonra hükmolunan cezanın yarısından bir katma kadar süreyle, yapmakta olduğu (market işletmeciliği, gıda ürünlerinin üretilmesi veya satılması ya da ticareti, eczacılık faaliyeti) mesleki faaliyetini yapamayacaktır. Ancak, TCK'nun 53. maddesinin 3. fıkrasına göre, 'Mahkûm olduğu hapis cezası ertelenen hükümlü hakkında birinci fıkranın (e) bendinde söz konusu edilen hak yoksunluğunun uygulanmamasına karar verilebilir'.

Bu suç bakımından, TCK'nun 186. maddesinin konuya ilişkin kısmında da ifade edildiği gibi,

Bu suçun bu suçun bir tüzel kişiliğin faaliyeti kapsamında işlenmesi halinde, ilgili tüzel kişiliğe güvenlik tedbirinin uygulanamayacak olmasıdır. Bu suç bakımından da, bu suçun tüzel kişilerin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi ve bu durumda ilgili tüzel kişilik hakkında güvenlik tedbirinin uygulanacağına düzenlenmemesi isabetli olmamıştır.

G - Kişilerin Hayatını Ve Sağlığını Tehlikeye Sokacak Biçimde İlaç Yapma Veya Satma

Suçunun Ceza Muhakemesine İlişkin Sonuçları

1) Hükümün Açıklanmasının Geri Bırakılması

Hükümün açıklanmasının geri bırakılması, CMK'nun 231. maddesinin 5. fıkrasında düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre, Sanığa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda hükmolunan ceza, *iki yıl* veya daha az süreli hapis veya adli para cezası ise; mahkemece, hükümün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir.

TCK'nun 187. maddesinin 1. fıkrasında bir yıldan beş yıla kadar hapis ve adli para cezası öngörülmüştür. Bu fıkra hükmüne ilişkin yapılan yargılama sonucunda iki yıla kadar hapis cezasına hükmedildiği zaman, diğer koşulların da bulunması halinde, hükümün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilebilecektir. CMK'nun 231. maddesinin 5. fıkrasında hapis cezası ile adli para cezası birlikte kabul edilmemiştir. Hapis cezası ile adli para cezası birlikte kabul edildiği suçlarda, hapis cezası esas alınacaktır.

TCK'nun 187. maddesinin 2. fıkrasında 1. fıkraya göre verilecek cezanın ceza üçte bir oranında artırılacağı öngörülmüştür. Bu fıkranın uygulanmasında, iki yıla kadar hükmedilen hapis cezalarında hükümün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilebilecektir.

SONUÇ

Kullanım süresini geçmiş olması, her çeşit besin veya şeylerin bozulması anlamına gelir. Kullanım süresi geçen yenilecek veya içilecek veya kullanılacak veya tüketilecek her çeşit besin veya şeylerin satılmasında kast varsa TCK'nun 185. maddesinin 1. fıkrası, taksir varsa TCK'nun 185. maddesinin 1. fıkrasındaki suç oluşacaktır.

765 Sayılı ETCK döneminde TCK'nun 185. maddesinin 1. fıkrasındaki suçun oluşması için içine zehir katılmış veya bozulmuş yenilecek veya içilecek veya kullanılacak veya tüketilecek her çeşit besin veya şeylerin topluma su-

nulmuş olması gerekmektedir. 5237 sayılı TCK'nun 185. maddesindeki düzenlemede, suçun oluşması için içine zehir katılmış veya bozulmuş yenilecek veya içilecek veya kullanılacak veya tüketilecek her çeşit besin veya şeylerin mutlaka halka sunulmuş olması istenmemektedir.

5237 sayılı TCK'nun 185. maddesinde 'şeylere' kelimesine yer vererek 765 sayılı ETCK'nun 394. maddesine göre maddenin uygulama alanını genişletmiştir.

TCK'nun 187. maddesinin 1. fıkrasında bir yıldan beş yıla kadar hapis ve adli para cezası öngörülmüştür. TCK'nun 186. maddesinin 1. fıkrasında, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve binbeşyüz güne kadar adli para cezası öngörülmüştür. Kanun koyucu, her iki suçun da ekonomik çıkar amaçlı işlenebileceğini kabul etmesine rağmen, suçlar arasında adli para cezasına ilişkin aşırı orantısız bir düzenlemeye yer vermesi isabetli olmamıştır.

TCK'nun 186. maddesinde düzenlenen suçun tüzel bir tüzel kişiliğin faaliyeti kapsamında işlenmesi halinde, ilgili tüzel kişiliğe güvenlik tedbirinin uygulanamayacak olmasıdır. Çünkü, Tüzel işler hakkında güvenlik tedbirlerinin düzenlendiği 60. maddenin 4. fıkrası, 'Bu madde hükümleri kanunun ayrıca belirttiği hallerde uygulanır' şeklindedir. Bu nedenle, bu yönde bir düzenlemeye yer verilmemesi isabetli olmamıştır. Aynı durum ve görüş TCK'nun 186. maddesinde düzenlenen suç için de geçerlidir.

765 sayılı ETCK'nun 396. maddesinde, 'müşteriye tehlikeyi haber vermeksizin satarsa' ifadesine yer verilmişti. Bu ifadeye göre, suçun oluşabilmesi için, satıcının müşteriye içeriği değiştirilmiş veya bozulmuş gıda veya ilaçları, bu özelliklere sahip olduğunu satmadan önce bildirmemesi gerekmekeydi. Dolayısıyla müşteriye bu durum bildirilir ve müşteri bu durumu bilerek satın alırsa suç oluşmamaktaydı. 5237 sayılı YTCCK'nun 186. maddesinde bu ifadeye yer verilmemiştir. Bu yönüyle yeni düzenleme isabetli olmuştur.

KAYNAKÇA

ANTOLISEI, Francesco; Manuale di diritto penale, Parte Speciale II, Milano, 1957.

ARTUK, Mehmet Emin/GÖKCEN, Ahmet/YENİDÜNYA, A. Caner; Ceza Hukuku Genel Hükümler I, Ankara, 2006.

BAKICI, Sedat; Gıda maddelerine ilişkin suçlar, Ankara, 1999.

CENDEL, Nur/ZAFER, Hamide/ÇAKMUT, Özlem Yenerer; Türk Ceza Hukukuna Giriş, İstanbul, 2005.

DEMİRBAŞ, Timur; Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2006.

EREM, Faruk; Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Cilt IV, Ankara, 1985.

ERMAN, Sahir/ÖZEK, Çetin; Ceza Hukuku Özel Bölüm, Kamunun Selametine Karşı İşlenen Suçlar (TCK m. 369 - 413), İstanbul, 199.

HAFIZOĞULLARI, Zeki/ÖZEN, Muharrem; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2010.

HAKERİ, Hakan; Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2009.

HATİPOĞLU, Muzaffer; Açıklamalı - İçtihatlı Gıda Hukukunda Ceza Hükümleri, Ankara, 1999.

KAYMAZ/Seydi, GÖKCEN/Hasan Tahsin; Açıklamalı – İçtihatlı Adli ve İdari Gıda Suçları ve Yeni Gıda Mevzuatı, Ankara, 2002.

KOCA, Mahmut/ÜZÜLMEZ, İlhan; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2009.

ÖZBEK, Veli Özer/KANBUR, Nihat; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2010.

ÖZGENÇ, İzzet; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2006.

ÖZTÜRK, Bahri/ERDEM, Mustafa Ruhan; Ceza Hukuku, Ankara, 2005.

SANTORO; Arturo, Manuale di diritto penale, Parte Speciale I, Torino, 1965.

SOYASLAN, Doğan; Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2005.

TOROSLU, Nevzat; Ceza Hukuku Genel Kısım, Ankara, 2005

YALVAÇ, Gürsel; Karşılaştırmalı – Gerekçeli – İçtihatlı Türk Ceza Kanunu, Ankara – 2008.

YAŞAR, Osman; Gıda maddelerine ilişkin suçlar ve gıda mevzuatı, Ankara, 1995.

YILMAZ, Ejder; Hukuk Sözlüğü, 9. Baskı, Ankara, 2005.